



مسائل اجرایی حج

ج: بسم الله الرحمن الرحيم، وظایف اصلی سازمان حج و زیارت عبارت است از: نظارت و هدایت و اداره امور مربوط به حج و توره‌های زیارتی و خروجی و هیئتهای سرپرستی و راهنمایان، ایجاد تأسیسات و ارائه خدمات در جهت تأمین رفاه زائران خانه خدا، اعتاب مقدسه، اماکن مذهبی داخل و خارج کشور. توجه به روابط مذهبی

به منظور آگاهی و اطلاع بیشتر خوانندگان عزیز از دستگاه اجرایی سازمان حج و زیارت، مصاحبه‌ای را با برادر محمد حسین رضائی مسئول محترم سازمان حج و زیارت، ترتیب دادیم که ذیلاً از نظراتان می‌گذرد:

س: با تشکر از جنابعالی که در این مصاحبه شرکت نمودید، لطفاً درباره وظایف اصلی سازمان حج توضیحاتی بفرمایید.

جهت زیارت و دیدار از اماکن مقدسه و متبرکه در کشور جمهوری اسلامی ایران از طریق برقراری و اجرای تورهای زیارتی در ایران.

به کارگیری منابع مالی سازمان حج و زیارت در زمینه تهیه و اجرای طرحها و پروژههای اقتصادی از طریق مشارکت و سرمایه گذاری در احداث و یا خرید هتل زائر سرا و مهمانسرا در شهرهای داخل و خارج کشور که اماکن زیارتی دارند. مطالعه و بررسی و ایجاد سرویس حمل و نقل زمینی و هوایی و خرید وسایل ترابری مورد نیاز و همچنین مشارکت در امور بازرگانی مربوط به تهیه و تأمین ابزار و وسایل و مواد غذایی مورد نیاز اداره امور زائران ایرانی در خارج از کشور و زوار سایر کشورهای اسلامی در ایران.

گسترش فعالیتهای صندوق رفاه حج و زائران در زمینه خدمات رفاهی، بهداشتی، درمانی، انواع بیمه و گسترش سایر تسهیلات لازم برای حج و زائران.

ایجاد راه اندازی و بهره برداری از سیستم کامپیوتری در جهت بالا بردن سطح کارایی و سرعت بخشیدن به کلیه امور مربوط به حج و زیارت.

با سایر کشورهای مسلمان و مجامع اسلامی و بین المللی از طریق برنامه ریزیهای لازم و تحکیم مبانی ارزشهای اسلامی و شناساندن تحولات ناشی از انقلاب اسلامی ایران.

برنامه ریزی میان مدت و بلند مدت در زمینه ثبت نام، انتخاب، اعزام، تغذیه اسکان و تهیه و تأمین سایر امور رفاهی و بهداشتی و خدماتی داوطلبان عزیمت به حج عمره، عتبات مقدسه در کشورهای عراق، سوریه و دیگر کشورهای اسلامی.

برنامه ریزی و پیش بینی های لازم در خصوص تشویق و ترغیب و نظارت بر ایجاد زائر سرا و هتل در شهرهای مبادی ورودی و خروجی حجاج و زائران و همچنین فراهم نمودن کلیه امکانات رفاهی و خدماتی در اماکن مذکور.

ایجاد دفاتر نمایندگی امور حج و زیارت در سایر کشورهای اسلامی به منظور برقراری ارتباط و تبادل نظر و همفکری و همکاری با واحدهای حج و زیارت آن کشورها به منظور دستیابی به اهداف و نظرات مشترک در امور اجرایی مراسم عبادی - سیاسی حج و همچنین بررسی و مطالعه و گسترش فعالیتهای برون مرزی و جلب مسلمانان سایر کشورهای اسلامی

مطرح بوده است گستردگی کار و کثرت داوطلبان سفرهای زیارتی بخصوص حج، لازم بود که جهت برنامه‌ریزی و بررسی و نظارت بر حسن اجرای امور ارگانی خاصی مسؤولیت آن را به عهده می‌گرفت. هم اکنون کلیه این وظایف به عهده سازمان حج و زیارت محول گردیده است که به علت خاص بودن وظایف دستورالعملهای آن، به صورت مستقل اجرای امور را به عهده دارد.

س: مشکلات عمده حج از لحاظ انتقال زوار از ایران به مکه و مدینه و نیز تدارکات و خدمات رفاهی در عربستان تاکنون چه بوده است و برای آنها چه اقداماتی صورت گرفته است.

ج: در خصوص تدارکات حج در گذشته، مواد غذایی و مصرفی حجاج به وسیله خود مدیران کاروانها تهیه می‌شد؛ این کار دو اشکال اساسی داشت: اول اینکه مواد تهیه شده در کاروانها از نظر کمی و کیفی اختلاف فاحشی داشت. ثانیاً چون خرید توسط مسؤولین کاروانها به صورت روزانه انجام می‌شد مبالغ هنگفتی بابت کالاهای خریداری شده پرداخت می‌گردید لذا سازمان تصمیم گرفت تهیه ما یحتاج کاروانها را به صورت کلان و یکجا از بین بهترین مواد

بررسی و تحقیق و جمع‌آوری اطلاعات لازم در مورد سرپرستان کاروانهای حج و زیارت و انتخاب افراد واجد شرایط جهت سرپرستی امور حجاج و زائران.

صدور اجازه‌نامه، جهت مدیران و سرپرستان کاروانهای حج، عمره و اعتاب مقدسه زیارتی و نظارت دقیق بر فعالیت آنها. ایجاد هماهنگی در برنامه‌های مربوطه به منظور حسن انجام وظایف محوله با سایر سازمانهایی که فعالیت آنان بنحوی مربوط به حج و زیارت می‌شود.

نظارت بر انجام امور مربوط به وصول و ایصال ماترک زائران متوفی در خارج از کشور.

س: انگیزه تفکیک سازمان حج از سازمان اوقاف چه بود و روند کار پس از تفکیک به نظر شما چگونه بوده است.

ج: نگاه اجمالی به تاریخچه سازمان حج و زیارت مشخص می‌کند که تاکنون جایگاه اجرایی آن چند نوبت تغییر کرده است، زمانی وابسته به شهربانی، زمانی به وزارت کشور و مدتی نخست‌وزیری و بالاخره اوقاف و وزارت ارشاد بوده است.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی با توجه به حساسیت و توجه خاصی که برای امر حج

استانداردهای مورد قبول، جهت اجاره ساختمان‌های مورد نیاز زائرین ایرانی به عربستان اعزام نمود. هیئت‌های مذکور همه ساله ضمن رعایت دقیق ضوابط تعیین شده، بهترین منازل موجود را با حداقل قیمت، اجاره کردند. که در اثر اجرای این برنامه، ضمن صرفه جویی مبالغ هنگفتی ارز، در بهبود کیفی منازل حجاج اثرات مطلوبی داشته است.

سازمان به منظور ارائه خدمات درمانی و بهداشتی مطلوب به زائران، سالیانه اقدام به اعزام ۷۵۰ نفر نیروی متخصص و تأسیس ۴ بیمارستان و ۲۸ در مانگاه مجهز در مدینه، مکه عرفات و منی می‌کند که علاوه بر زائران ایرانی در مراسم حج، تعداد قابل توجهی از زائران سایر کشورهای مسلمان به مراکز درمانی ایران مراجعه می‌نمایند.

همچنین سازمان حج و زیارت به منظور جلوگیری از گم شدن زائرین و نیز راهنمایی زائران گمشده به کاروانهای خود در مکه، مدینه، عرفات، مشعر و منی، گروه امداد گمشدگان - که آموزشهای لازم را می‌بینند - تشکیل داده و در طول شبانه روز آماده کمک به هموطنان زائر خود می‌باشند. سازمان، جهت راهنمایی زائران، اقدام به

موجود تأمین و به صورت مساوی بین کاروانها تقسیم کند. که در نتیجه این اقدام، ضمن صرفه جویی فراوان ارزی، پذیرایی در کاروان‌ها با مواد غذایی یکسان انجام می‌گیرد.

مسکن حجاج هم وضعی شبیه تدارکات مواد غذایی و مصرفی داشت؛ در گذشته تعداد زیادی از مسؤولین کاروانها، جهت اجاره محل اقامت زائرین، به عربستان می‌رفتند و بطور همزمان وارد بازار استیجار منازل می‌شدند و با ایجاد رقابت موجب بالا رفتن قیمت‌ها می‌شدند و بسیار اتفاق می‌افتاد که یک ساختمان، چند بار توسط واسطه‌ها دست به دست می‌گردید و در نهایت با مبلغ گزافی توسط مسؤولین کاروانهای ایرانی اجاره می‌شد. و از طرف دیگر در خیلی از منازل استیجاری، حداقل امکانات لازم را جهت اقامت زائرین نداشت علی‌رغم پرداخت هزینه سنگین ساختمانهای نامطلوبی را اجاره می‌کردند. سازمان به منظور حل این معضل، از اجاره فردی ساختمانها جلوگیری کرد و هیئتهای راه جهت اجاره منازل در مکه معظمه و مدینه منوره از بین افراد مجرب انتخاب کرد و با صدور دستورالعمل‌های لازم و تعیین حداقل

حال حاضر از ۶ مرکز تهران، مشهد، شیراز اصفهان، تبریز و کرمان این انتقال انجام می‌شود.

۳- عدم قبول مقامات عربستان سعودی در ورود و خروج هواپیماهای حجاج در فرودگاه مدینه منوره که در صورت قبول از دوباره کاری و خستگی سفر زمینی حجاج مخصوصاً حجاج کهنسال ما جلوگیری می‌کرد.

۴- قدیمی بودن مدل اتوبوسهای سرباز (بدون سقف) و اتوبوسهای مسقف بعضی از شرکتهای اتوبوسرانی عربستان سعودی که مجموعه آنها تحت عنوان «نقابه» سرویس می‌دهند.

اهم اقدامات رفاهی و رفع مشکلات حمل و نقل هوایی و زمینی به شرح زیر است:

۱- تلاش و همکاری با هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران در فراهم آوردن زمینه حداقل اجاره هواپیماهای بدنه وسیع و افزایش ناوگان هوایی عملیات حج.

۲- کمک و همیاری با سازمان هواپیمایی کشوری در ساختن ترمینالهای مخصوص حجاج در کنار ترمینالهای موجود و برگزاری جلسات هماهنگی در ایجاد

تهیه تابلوهای راهنما و پرچم جمهوری اسلامی ایران و آرم پشت چادری خواهران کرده است که وسایل مذکور، به مدیران تحویل می‌گردد تا پس از ثبت مشخصات کاروان خود، مورد استفاده قرار دهند.

چون در دوران فترت سه ساله حج، اغلب تشکها و بالشهای کاروانها فرسوده و غیر بهداشتی شده بود سازمان در سال جاری به تعداد زائران، پتو و بالش از کارخانجات داخلی تهیه کرده و جهت استفاده زائران در اختیار کاروانها قرار داده است. علاوه بر اقلام فوق، سازمان در سال جاری مانند سنوات گذشته به هر یک از زائرین یک عدد ساک دستی اهداء کرد.

عمده مشکلات حمل و نقل حجاج از ایران به عربستان به شرح زیر است:

۱- کمبود امکانات ترابری هوایی، مخصوصاً هواپیماهای بدنه وسیع که عامل مؤثری در تسریع و کاهش طول سفر حجاج از ایران به عربستان خواهد بود.

۲- کمبود فرودگاههای بین‌المللی و قابل استفاده هواپیماهای بدنه وسیع و کمبود نیروی انسانی متخصص و سالن و وسایل و امکانات فرودگاهی جهت توسعه و افزایش مراکز انتقال حجاج از ایران به عربستان که در

افزایش آن در سالهای آینده وجود دارد.
 حج: همان طوری که می‌دانید چندین سال است که عربستان، محدودیتی را از نظر تعداد حجاج قائل شده است و علت را طرح توسعه حرمین شریفین اعلام کرده است و چنین اظهار می‌دارد: چون تعداد بیشماری از منازل اطراف حرمین خراب شده است لذا منزل کافی برای اسکان زائران در شهرهای مکه و مدینه وجود ندارد و احتیاج به زمان است که به جای ساختمانهای قدیمی در مناطق جدیدتر و مقداری دورتر از حرم ساختمان جدید ایجاد شود.

در این رابطه یک مهلت ۵ ساله را تعیین کرد که در سال جاری این مهلت خاتمه یافت، لیکن عربستان به قول خود وفا نکرد، در این باره چندین مذاکره طولانی با وزیر حج عربستان داشتم و در نهایت منجر به آن شده که طی نامه‌ای، تعداد حجاج باقیمانده ایرانی و اینکه چند سال در نوبت انتظار می‌کشند و در خواست ایران در رابطه تعداد سهمیه هر سال به وزیر حج منعکس شود تا عیناً به شاه سعودی (ملک فهد) ارائه دهد
 نامه‌ای از طرف ما طی شماره ۵۰۰/۲۶۹۵۸ مورخ ۲۹/۱۱/۷۰ به وزیر حج سعودی منعکس شد که در این نامه به موارد زیر اشاره

امکانات لازم برای توسعه فرودگاههای کشور تا ان شاء الله در آینده تعداد مراکز انتقال حجاج افزایش یابد.

۳ - مذاکرات و مکاتبات مکرر با مقامات سیاسی و کشوری و هواپیمایی عربستان سعودی در راه رفع مشکلات فرودگاه بین‌المللی مدینه برای پذیرش و اعزام حجاج ایران.

۴ - پافشاری و اصرار در حذف اتوبوسهای قدیمی و جایگزینی اتوبوسهای نو و آخرین سیستم توسط شرکتهای اتوبوسرانی طرف قرارداد ما در عربستان سعودی.

۵ - فراهم کردن امکانات تغذیه و استراحت موقت در فرودگاه جده در هنگام ورود و خروج حجاج محترم.

۶ - فراهم کردن امکانات رفاهی و پزشکی و حمل و نقل شهری در مراکز انتقال حجاج با کمک عزیزان سازمان هواپیمایی کشوری و هواپیمایی جمهوری اسلامی و کلیه ارگانهای مستقر در فرودگاههای بین‌المللی که در حال حاضر مرکز انتقال حجاج هستند.

من: با توجه به کثرت متقاضیان زیارت بیت‌الله‌الحرام چه اقداماتی برای افزایش تعداد حجاج ایرانی انجام گرفته است و آیا امکان

شده است:

۱ - ۷۰۰ هزار نفر زائر ایرانی که در سال ۶۳ ثبت نام کرده‌اند همچنان در انتظار نوبت هستند.

۲ - از سال ۶۳ تاکنون هیچ گونه درخواست جدیدی نپذیرفته‌ایم، مضافاً اینکه جمعیت ایران با ضریب رشد بالایی که دارد حدود شصت میلیون نفر است.

۳ - بیشترین سرمایه گذاری نیروی انسانی برای زائران از طرف کشور ما انجام می‌شود که به تعداد بسیار زیادی از مشکلات شما را کم می‌کند، به طوری که زائر ایرانی هیچ گونه مراجعه‌ای به واحدهای شما ندارد؛ یعنی هیچ گونه نیرویی برای سرویس دهی به زائر ایرانی صرف نمی‌کنید، این نیروها که عبارتند از: نیروهای ستادهای جده، مکه و مدینه، امدادگران گروه پزشکی و درمانی، مدیران، معاونین، آشپزها، آبدارچی، مأمور پذیرائی، روحانی و... که حدود ۱۵ درصد سهمیه ۱۱۵ هزار نفری سال جاری ما را نیروهای خدماتی تشکیل می‌دادند، بنابراین ما فقط یکصد هزار نفر زائر به عربستان می‌فرستیم.

اما تاکنون هیچ گونه پاسخ مثبتی به خواسته‌های ما نداده‌اند و نمایندگی ما در جده شدیداً پی‌گیر این موضوع است و از

طریق وزارت خارجه هم اقداماتی صورت گرفته است.

